

DOI: <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.6948730>

Araştırma Makalesi / Research Article

Kırsal Alanda Yaşayan Yaşlıların Yaşlılık Algıları: Osmaniye İli Kadirli İlçesi ÖrneğiEmine Kocaçaya DUVAN^{1*} (Orcid ID: 0000-0002-9180-9651), Müge K. DAVRAN² (Orcid ID: 0000-0003-4780-1043)¹Çukurova Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Adana²Çukurova Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Tarım Ekonomisi Bölümü, Adana

*Sorumlu yazar (Corresponding author): duvanemine@gmail.com

Geliş Tarihi (Received): 25.06.2022**Kabul Tarihi (Accepted):** 28.07.2022**Özet**

Sanayi Devrimiyle birlikte hem Dünya’da hem ülkemizde değişen yaşam koşulları, köyden kente göçü hızlandırmıştır. Göçlerin etkisiyle aile yapısında meydana gelen değişim, yaşlıların aile içindeki statüsünü önemli ölçüde değiştirmiştir. Toplum yapısındaki bu değişmelerin yanı sıra bilimsel gelişmelere bağlı olarak insan ömrünün uzaması, yaşlı nüfusun sayısal ve oransal olarak artmasında etkili olmuştur. Demografik Dönüşüm olarak ifade edilen bu durum; yaşlılık ve yaşlanma kavramlarına yoğunlaşmayı gerektirmiştir. Çünkü modern toplum yapısına dönüşüm, yaşlanmanın koşullarını değiştirerek yeni bir yaşlı kimliği ve yaşlanma algısı oluşturmuştur. Dolayısıyla araştırmada, Demografik Dönüşüm sürecinde kırsal alanda yaşayan yaşlıların kendi yaşlılıklarını anlamlandırmasını, başka bir ifadeyle yaşlılık algılarını belirlemek amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda Kadirli ilçesine bağlı 10 köyde yaşayan 65 yaş ve üzeri 622 (%41,0’ı erkek, %59,0’ı kadın) kişiyle bireysel görüşme yapılmıştır. Araştırma bulgularına göre köylerdeki yaşlıların yaşlılık algısı, genellikle olumsuzdur. Diğer yandan bu yaşlıların yaşlılık algısı cinsiyete, yaş gruplarına, sağlık sorununa, gelir ve eğitim düzeyine, medeni duruma, ilk evlilik yaşına, vd. faktörlere göre değişme göstermektedir. Kadınların erkeklere, sağlık sorunu olanların olmayanlara, gelir ve eğitim düzeyi düşük olanın yüksek olana göre yaşlılık algısı daha olumsuz bulunmuştur. Dolayısıyla araştırmada, yaşamdaki olumsuzlukların yaşlıların yaşlılık algısını da değiştirdiği belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Demografik dönüşüm, yaşlılık algısı, kırsal yaşlılık, Kadirli**Aging Perceptions of the Elderly Living in Rural Areas: The Case of Osmaniye Province Kadirli District****Abstract**

With the Industrial Revolution, the changing living conditions both in the world and in our country accelerated the migration from the village to the city. The change in family structure with the effect of migration has significantly changed the status of the elderly in the family. In addition to these changes in the social structure, the prolongation of human life due to scientific developments has been effective in increasing the elderly population numerically and proportionally. This situation, which is stated as Demographic Transformation; necessitated concentrating on the concepts of elderly and aging. Because the transformation into modern society has changed the conditions of aging and created a new elderly identity and perception of aging. Therefore, in the study it was aimed to enable the elderly living in rural areas to make sense of their old age, in other words, to specify their perception of old age in the Demographic Transformation process. For this purpose, individual interviews were conducted with 622 people aged 65 and over (41.0% male, 59.0% female) living in 10 villages of Kadirli district. According to the research findings, the old age perception of the elderly is generally negative. On the other hand, the old age perception of these elderly people depends on gender, age groups, health problem, income and education level, marital status, age at first marriage, etc. and it varies according to several factors. The perception of aging was found to be more negative for women than men, those who have health problems than who do not have health problems, and those who have less income and education levels than who have more income and higher education levels. Therefore, in the study, it was determined that the negativities in life also changed the old age perception of the elderly.

Keywords: Demographic transformation, old age perception, rural old age, Kadirli

GİRİŞ

21. yüzyılda ön plana çıkan en önemli demografik olgulardan biri, nüfusun yaşlanmasıdır. Artık tüm Dünyada insanlar daha uzun yaşamakta, doğum oranları azalmakta ve dolayısıyla yaşlı nüfus sayısal ve oransal olarak artmaktadır. Nüfusun yaşlanması; sağıktan sosyal güvenliğe, çevresel konulardan eğitim ve istihdama, sosyo-kültürel faaliyetlerden aile hayatına kadar toplumsal alanların tamamında etkili olmaktadır. Bireysel, sosyal, kültürel ve ekonomik faktörler; yaşlılığa farklı anlamların yüklenmesine yol açmakta ve yaşlılık olgusu, bu faktörler çerçevesinde anlamlandırılmakta ve tanımlanmaktadır (İçli, 2008; Kurt, 2008). Yaşlılık, insan kontrolü dışında gerçekleşen, bireylerin zaman içinde fiziksel ve ruhsal değişimlere uğramasına neden olan kaçınılmaz bir süreçtir. Yaşlılığın bireysel bir dönüşüm olmasının yanı sıra toplumun yaşlılara olan yaklaşımı ve diğer etkenler, toplumda yaşlıya ve yaşlılığa verilen değeri ve yeri belirlemektedir. Bu yüzden yaşlılık, biyolojik bir olay olmanın yanı sıra toplumsal ve kültürel bir olay olarak da kabul edilmektedir (Emiroğlu, 1995). Yaşlılık, yaşamın diğer evreleri gibi doğal, kaçınılmaz ve tüm insanlar için geçerli olan bir durumdur. Bireyin kalıtımla getirdiği özelliklerine, beslenmesine, çevre koşullarına ve kültürel çabalarına göre erken ya da geç; sorunlu ya da az sorunlu olur (Arpacı, 2005). Dünya Sağlık Örgütü tarafından da *yaşlılık*, “çevresel faktörlere uyum sağlayabilme yeteneğinin azalması” olarak tanımlanmaktadır. Dünya Sağlık Örgütü tarafından yaşlılık sınıflaması;

- 65-75 yaş arası erken/genç yaşlılık evresi,
- 75-85 yaş arası orta yaşlılık evresi,
- 85 yaş ve üzeri; ileri yaşlılık evresi olarak belirlenmiştir.

Yaşlılığın kendisi, insanlık tarihi kadar eski bir olgu olmakla birlikte, yaşlılığın sosyal bir sorun olarak ortaya çıkış tarihi yenidir. Eskiden, insan ömrünün daha kısa olmasına bağlı olarak yaşlıların genel nüfus içindeki oranının düşük olması; yaşlılık ve yaşlanmanın bireysel ve ailevi bir sorun olarak ele alınmasında etkili olmuştur. Tıp ve sağık alanında meydana gelen gelişmeler sayesinde insanların yaşam süreleri uzamış, geçmişte daha az kişinin erişebildiği yaşlılık bir ayrıcalık olmaktan çıkarak tüm bireylerin karşılaşması olası bir yaşam dönemi hâline gelmiştir. Dolayısıyla, nüfus içinde yaşlı oranının artması ve yaşlılık döneminin uzaması; bireyin ve ailenin baş etme sınırlarını aşan birtakım sorunları da beraberinde getirmiştir. Benzer şekilde toplumsal yapıda yaşanan değişimler, aile yapısının göç ve kentleşmeyle dönüşüme uğraması, yaşlılığın yapısal değişiminde etkili olmuştur (Ceylan, 2015). Yaşlı nüfus yoğunluğu, gelişmiş ülkelerde daha çok görülmekle birlikte; demografik dönüşüm, son yıllarda ülkemizde ve Dünyadaki tüm ülkelerde hissedilmektedir. Dünya yaşlı nüfusunun artması, sağık kurumlarının yanı sıra sosyal ve ekonomik kurumları da oldukça etkilemektedir. Bu yüzden, gelecekte yaşlı nüfusun büyüklük ve karakteristiklerini belirleyebilmek için demografik, sosyo-ekonomik eğilimlerin, yaşlıların yaşam kalitesi ve yaşlılık algısının, vd. özelliklerinin de incelenmesi gerekmektedir. Bu da yaşlılara yönelik sağık, ekonomik ve toplumsal politikaları belirlemede ve ihtiyaçları ortaya koymada yol gösterici olacaktır (Bulduk, 2014). Diğer yandan, ülkemizde kırsal nüfus hızla azalmakta ve kırsal genellekle yaşlı nüfus yaşamaktadır. Türkiye, özellikle 1950’lerden sonra kırsal alanlardan kentlere doğru göç sonucu hızlı bir kentleşme sürecine girmiştir. Bu nüfus

hareketleri bir yandan aile yapısını etkilerken diğer yandan kır ve kentte hane içindeki yaşlı bireyin rol ve statüsünü yeniden yapılandırmıştır. Daha da önemlisi kırsal kesimde iç ve dış göç nedeniyle bugün genç nüfus yerini, yaşlı bir nüfusa bırakmıştır. Bu durum, ortalama yaşam beklentisinin uzaması ve toplam nüfus içinde yaşlı nüfus oranının giderek artmasıyla daha da pekişmektedir (Güler ve ark., 2015). Yaşlanma süreci, bireyden bireye farklılık gösterirken yaşlanma da kişilere göre farklı algılanmaktadır. Subjektif yaş algısı olarak tanımlanan bu durum, bireyin kendini hangi yaşta hissettiği ve yaşını nasıl algıladığı ile ilişkilidir. Yaşlanma sürecindeki fizyolojik değişiklikler, kronik hastalıklar, emeklilik, rol kaybı, ekonomik sorunlar, yakınların kaybı, yalnızlık, kültürel faktörler, yaşanan ortam ve toplumun yaşlılığa yönelik tutumu, vd. faktörler; yaşlılığı algılama biçimini de etkilemektedir (Özkaptan ve ark., 2019). Ülkemizde yaşlılarla ilgili çalışmalar; hastalıklar ve sağlığı koruma, yaşam memnuniyeti, psikolojik sorunlar, yaşlı bakımı, yaşlı-mekân ilişkisi, sosyal politikalar ve hizmetler, tüketim davranışları, sosyal sorunlar, ayrımcılık-istismar ve ihmal, kişisel özellikler, serbest zaman etkinlikleri, modernleşme, kuşaklararası ilişkiler, göç, vd. konulara yoğunlaşmıştır (Alaydın, 2019). Özellikle kırsal yaşlılığı konu alan ve kırsal yaşlıların mevcut durumlarını, sorunlarını ve yaşlılıkla ilgili algılarını belirlemeye yönelik çalışmalar, yok denecek kadar azdır. Bu çalışmada, Kadirli ilçesi köylerinde yaşayan yaşlı nüfusun sosyo-ekonomik ve demografik özelliklerini belirlemek ve yaşlılık algılarını ortaya koymak, amaçlanmıştır.

MATERYAL ve YÖNTEM

Araştırma evrenini, Kadirli ilçesi köylerinde yaşayan 65 yaş ve üzeri nüfus

oluşturmaktadır. Dolayısıyla çalışmanın ana materyali, Kadirli ilçesi köylerindeki 65+ yaş grubundaki kişilerle yapılan bireysel görüşmeler sonucu elde edilmiştir. Osmaniye ilinin en büyük ilçesi olan Kadirli, ekonomisinin tarıma dayalı bir özellik göstermesi, başka bir ifadeyle kırsal yapı özelliğine sahip olması ve genel nüfusunun yanı sıra 65 yaş ve üzeri nüfusunun da artma eğiliminde olması nedeniyle gayeli olarak seçilmiştir. Kadirli köylerinin 65 yaş ve üzeri nüfus oranı, 2007 yılında %11 iken 2021 yılında %18'e yükselmiştir. 65 yaş ve üzeri nüfusun Kadirli toplam nüfus içindeki payı ise 2007 yılında %7 olup bu oran, 2021 yılında %11'e (çok yaşlı nüfus kategorisine) yükselmiştir (TÜİK, 2022). TÜİK 2021 yılı nüfus verilerinden hareketle, araştırmada Kadirli ilçesine bağlı 60 köyden, nüfus yoğunluğu ve coğrafi dağılımı da dikkate alınan toplam 10 köy, gayeli örnekleme yöntemiyle belirlenmiştir. Örnek köylerin nüfusu, 60 köyün toplam nüfusunun %17.6'sını oluşturmaktadır (TÜİK, 2022). Örnek köylerdeki hanelerde yaşayan yaşlı nüfus bilgileri, muhtarlar ve köylerde saha çalışmalarına yardım eden kişilerden alınmış, tam sayım yöntemiyle 65 yaş ve üzerindeki (65-74, 75-84 ve 85 yaş ve üzeri) kadın ve erkeklerle bireysel görüşmeler yapılmıştır. Saha çalışmalarına başlandığında sorulara geçmeden önce yaşlılara çalışmanın amacı anlatılarak bilimsel bir çalışmaya katkı sağlayacakları izah edilmiştir. Akabinde yaşlı ve ailesinin izni alınmış ve yaşlılarla gönüllülük esasına bağlı olarak görüşme yapmaya dikkat edilmiştir. Saha çalışmalarına başlamadan önce Çukurova Üniversitesi Rektörlüğü Etik Kurulu'na başvuru yapılmış ve 19.03.2020-E.11907 Tarih ve Sayılı Etik Kurul Onayı alınarak saha çalışmalarına başlanmıştır. Araştırma alanında toplam

622 kişi ile görüşme yapılmıştır. Görüşülen kişilerin de %59.0'ı kadın, %41.0'ı erkektir. Araştırmada veri toplarken daha önce alanda denenmiş ölçeklerden Yaşlı Nüfus Genel Bilgi Formu (yaş, cinsiyet, eğitim, ilk evlilik yaşı, meslek, evlilik kararı, sağlık sorunları, sosyal güvence, vd. sorular), Cinsiyete Dayalı İş bölümü Ölçeği, Yaşam Kalitesi Ölçeği-Kısa Formu, Geriatrik Depresyon Ölçeği, Günlük Yaşam Aktivitesi İndeksi ve yaşlıların yaşlılık algısını belirlemek amacıyla da Yaşlılık Algısı Ölçeğinden yararlanılmıştır. Bu makalede ise sadece Yaşlılık Algısı Ölçeğiyle elde edilen veriler kullanılmıştır. Araştırmada yaşlıların kendini ve yaşlılığı nasıl algıladığını belirlemek amacıyla açık uçlu ve çoktan seçmeli soruların yanı sıra 5'li Likert tipi ölçekten de yararlanılmıştır. Araştırma verileri normal dağılmadığı için analizlerde, çoklu değişkenler arasındaki farklılıkları belirlemek amacıyla Kruskal-Wallis ve iki grup değişken arasındaki farklılıkları belirlemek amacıyla da Mann Whitney U Testinden yararlanılmıştır. Diğer yandan, değişkenlerin kendi aralarındaki farklılıkları belirlemek amacıyla varyansların homojen dağılmadığı durumlarda kullanılan Tamhane's T2 yöntemiyle de analizler yapılmıştır. Araştırmada kabul edilen anlamlılık düzeyi ise $p < 0,05$ 'tir.

BULGULAR ve TARTIŞMA

Demografik özellikler

Araştırma kapsamındaki yaşlıların (622 kişi) ortalama aile üyesi sayısı 2.6, çocuk sayısı 5.3, kardeş sayısı da 7.5 kişi olarak bulunmuştur. Yaşlıların ortalama yaşı 74.1 olup en üst yaş sınırı 107'dir (iki kişi). Tufan'ın (2019) çalışmasında da örneklemin yaş ortalaması 70.7 ($\pm 6,9$) ve en sık değer de 74.0 olarak hesaplanmıştır. Araştırma kapsamındaki yaşlıların %59.0'ını

kadınlar oluşturmakta, bu oran yaş gruplarına göre farklılık göstermektedir. Örneğin, 85 ve üzeri yaş grubundaki kadın yaşlıların oranı %10.9 iken erkek yaşlıların oranı %9.8'dir. Dolayısıyla araştırmadaki cinsiyet dağılımı, hem genel hem de yaş grupları dağılımına göre homojen özellik göstermemektedir. Araştırmada, yaş gruplarına göre 65-74 (genç yaşlılar) yaş aralığındaki yaşlıların oranı (%57.7) daha yüksek bulunmuştur. Diğer birçok araştırmada da 65-74 yaş aralığı oranı, diğer yaş aralıklarına göre daha yüksektir. Çuhadar'ın (2019) çalışmasında 65-74 aralığındaki yaşlı oranı %79.1; Güler ve arkadaşlarının (2015) çalışmasında, %57.6; Kurt'un (2008) çalışmasında da %52.1 olarak bulunmuştur. Ayrıca, TÜİK (2021) ADNKS verilerine göre de Türkiye'nin 65+ yaş grubu dağılımında, yaşlı nüfusun 65-74 yaş aralığında (%64.7) yoğunlaştığı belirlenmiştir (TÜİK, 2022). Yaşlılar yüksek oranda (%66.6) yaşadıkları köyde doğmuştur. Yaşlıların %32.0'ı okur-yazar olmayıp %40.5'i ilkokul, %4.6'sı da lise ve üniversite düzeyinde eğitime sahiptir. Eğitim durumu bakımından kadın yaşlıların yüksek oranda (%48.5) okur-yazar olmadığı, erkek yaşlıların ise sadece %8.2'sinin okur-yazar olmadığı belirlenmiştir. Yaşlıların sadece %15.1'i geniş aile biçiminde yaşamını sürdürmektedir. Yaşlıların %64.3'ü evli, %31.8'inin eşi vefat etmiş ve %2.4'ü de bekâr ve ortalama evlilik yaşı, 20.8 olarak bulunmuştur. Yaşlıların ilk evlilik yaşları, yaş grupları ve cinsiyete göre incelendiğinde tüm yaş gruplarındaki kadın yaşlıların genellikle çok küçük yaşta evlendiği/evlendirildiği anlaşılmaktadır. Araştırma bulgularına göre özellikle de ileri yaşlardaki (85+) kadın yaşlıların yüksek oranda (%82.5) 13-19 yaş aralığında evlendiği belirlenmiştir. Yaşlıların %72.0'ının eşiyle akrabalık bağı bulunmazken

%22.5'inin birinci derece akrabalık bağı (amcaoğlu/kızı, teyze oğlu/kızı, hala/dayıoğlu veya kızı) bulunmaktadır. Yaşlıların birlikte yaşadığı kişiler %45.5 oranında eşleri olup %16.7'si yalnız, %4.3'ü de yakın aile üyeleriyle (anne, baba, kız veya erkek kardeş, vd.) yaşamını sürdürmektedir. Araştırma bulgularına göre kadın yaşlıların %96.5'i ev hanımı, erkek yaşlıların da %65.1'i emeklidir. Araştırma kapsamındaki yaşlılar, ekonomik özelliklerine göre incelendiğinde yaşlıların temel geçim kaynağının büyük oranda (%70.4) tarım dışı gelir olduğu anlaşılmaktadır. Yaşlıların sadece %3.7'sinin temel geçim kaynağı, tarımsal üretimden elde ettiği gelire dayanmaktadır. Hem tarım hem tarım dışı gelire sahip olan yaşlıların oranı ise %18.5'tir. Yaşlıların %36.3'ü Emekli Sandığı, BAĞ-KUR (özellikle çiftçi), SSK gibi kurumlardan aldıkları aylıkla geçimini sağlamaktadır. Dul-Yetim aylığı ile geçimini sağlayan yaşlıların oranı %10.3 iken yaşlılık aylığı ile geçinenlerin oranı %23.8'dir. Yaşlıların hane ve kişisel gelirleri aylık ortalama tutar olarak incelendiğinde hane geliri 1500-2000 TL aralığındaki yaşlıların oranı %38.1; 2000-3000 TL aralığındaki yaşlıların oranı %29.9 ve 3000 TL ve üzeri hane gelirine sahip olanların oranı da %10.5'tir. Kişisel geliri olmayan (genellikle kadınlar) yaşlıların oranı %20.6 olup kişisel geliri 500-1000 TL olan yaşlıların oranı %26.0; 1500-2000 TL olan yaşlıların oranı %25.1'dir (Araştırma alanında ortalama aylık hane ve kişisel gelirle ilgili olarak elde edilen sayısal veriler, 2021 yılına aittir). Yaşlıların kendi ekonomik durumlarına yönelik değerlendirmelerine göre ekonomik durumunun çok kötü olduğunu düşünen yaşlıların oranı, %9.0; kötü olduğunu düşünenlerin oranı, %36.5 ve ekonomik durumunun orta düzeyde olduğunu düşünenlerin oranı da %44.9'dur.

Araştırma kapsamındaki yaşlılar, sağlık sorunu durumuna göre incelendiğinde yaşlıların %75.6'sının bir ya da birden fazla tanısı konmuş hastalık sorunu yaşadığı belirlenmiştir. Sağlık sorunu yaşayan kadın yaşlıların oranı %79.6, erkek yaşlıların oranı ise %69.8'dir. Yaşlıların %26.2'si tek, %12.9'u iki, %36.5'i üç ve daha fazla hastalık sorunu yaşamaktadır. Yaşlıların mücadele ettikleri hastalık türleri cinsiyete göre farklılık göstermektedir. Buna göre kadın yaşlıların %37.3'ü diyabet, guatr, vd. hastalıklarla sorun yaşarken erkek yaşlıların %36.5'i de dolaşım sistemi hastalıklarıyla sorun yaşamaktadır. Araştırmada, yaşlıların sosyal güvenceye sahip olma durumları da incelenmiş ve %95.7'sinin bir sosyal güvenceye sahip olduğu belirlenmiştir. Sosyal güvencesi olmayan yaşlıların tamamı, erkek çocuklarının sosyal güvencesinden yararlanmaktadır. Yaşlıların sahip oldukları sosyal güvencenin kurumlara dağılımı ise %48.7 BAĞ-KUR, %34.3 Yeşil Kart, %12.3 SSK ve %4.4 Emekli Sandığı olarak belirlenmiştir.

Yaşlılık algısı

Araştırmada yaşlıların kendilerini ve yaşlılığı nasıl algıladığını belirlemek amacıyla açık uçlu ve çoktan seçmeli soruların yanı sıra 5'li Likert tipi ölçekten de yararlanılmıştır. Yaşlılık Denince Akla Gelen İlk Şey, Yaşlı Kime Denir, Yaşlılık Kavramının Tanımı, Gençlerin Yaşlılık Algıları, Kendini Nasıl Gördüğü, vd sorular; yaşlıların kendi düşüncelerini dile getirdikleri açık uçlu sorulardır. Yaşlıların yaşlılık denince akla gelen ilk şey, ifadesiyle ilgili olumlu düşünceleri: “bilgelik”; “tecrübenin doruğa ulaştığı dönem, yaşanmışlık”; “geçmişteki hataların düzeltildiği olgunluk dönemi”; “yaşanması gereken doğal süreç”; “sorumlulukların azaldığı, huzura erişilen ve ibadete zaman ayrılabilen

dönem.” olarak belirlenmiştir. İfadeyle ilgili olumsuz düşünceler de “muhtaçlık, çaresizlik, güçsüzlük, yolun sonu, hayatın zorlaştığı dönem, vd.” olarak saptanmıştır. Yaşlı kime denir? sorusuna da yaşlıların olumlu ve olumsuz cevapları; tecrübeli, bilgili, güçsüz, hayattan elini ayağını çekmiş, yolun sonuna gelmiş, ölüme yakın/kişi, vd. olarak belirlenmiştir. Diğer yandan yaşlıların bazıları da kronolojik yaşla (70/80/90/100 yaştaki kişi), yaşlılığı ilişkilendirmiştir. Yaşlıların yaşlılık kavramının tanımıyla ilgili olumlu ve

olumsuz düşünceleri de “mutluluk ve huzurun yaşandığı dönem”; “doğanın kanunu, yaşanması gereken süreç”; “muhtaç, hasta, güçsüz olunan dönem”; “başkasına bağımlı ve fiziksel gücün kaybedildiği dönem” olarak belirlenmiştir (Çizelge 1). Çukurova köylerinde yaşlı kadınlar üzerinde yapılan bir çalışmada (Davran ve ark., 2022) da yaşlı kadınların yaşlılık kavramını hastalık, bakıma ihtiyaç duyma, sakatlık, ölüm ve yalnızlık olarak tanımladıkları saptanmıştır.

Çizelge 1. Yaşlıların yaşlılıkla ilgili olumlu ve olumsuz düşünceleri

Olumlu Düşünceler	Olumsuz Düşünceler
Yaşlılık Denince Akla Gelen İlk Şey	
Bilgelik	Muhtaçlık, çaresizlik, güçsüzlük, elden ayaktan düşmek.
Tecrübenin doruğa ulaştığı dönem, yaşanmışlık.	İş görememek, gençlikteki enerjinin kaybedildiği dönem.
Geçmişteki hataların düzeltildiği olgunluk dönemi.	Ekonomik ve manevi güçsüzlüğün yaşandığı dönem.
Yaşlı olmamak için genç ölmek lazım, yaşanması gereken doğal süreç.	Sağlık sorunlarının artmasına bağlı olarak hayatın zorlaştığı dönem.
Sorumlulukların azaldığı, huzura erişilen ve ibadete zaman ayrılabilen dönem.	Yolun sonu, ölüme yaklaşan dönem.
Yaşlılık, gençlerin uzun süre elde etmeye çalıştığı birikimdir.	Yaşlılık; gençliğin sona erdiği ve arandığı, umutsuzluğun başladığı dönem.
Yaşlı Kime Denir	
Her şeyi bilen/bilgili kişi.	Hayattan elini ayağını çekmiş, iş göremeyen, güçsüz, çaresiz, umutsuz kişi.
Tecrübeli, olgun ve saygı gören kişi.	Yolun sonuna gelmiş, hayattan beklentisi kalmamış, ölüme yakın kişi.
Biyolojik değil hissettiği yaşta olan kişi.	70/80/90/100 yaş ve üzerindeki kişi.
Yaşlılık Kavramının Tanımı	
Mutluluğun ve huzurun yaşandığı dönem.	Başkasına bağımlı ve fiziksel gücün yitildiği dönem
Doğanın kanunu, yaşanması gereken süreç.	Muhtaç, hasta, güçsüz olunan dönem.
Gençlerin Yaşlılık Algıları	
Sevecen	Dar görüşlü, anlayışsız
Hoşgörülü, şefkatli	Otoriter
Kişiden kişiye değişmekte, ilişkiler karşılıklı ve kişilerin yetiştirilme tarzına bağlı.	Yaşlılara saygı ve ilgi azaldı, gençler eleştirel yaklaşıyor.
Saygıdeğer, akıl danışılan kişi (bilge).	

Araştırmada ayrıca, yaşlıların kendilerini nasıl gördükleri ile ilgili düşünceleri de belirlenmiştir. Yaşlıların %77.2’si (yaş grupları ve cinsiyete göre farklılık göstermekle birlikte) kendisini olumlu ifadelerle tanımlamıştır. Buna göre yaşlıların %55.8’i kendisini

sevecen, huzurlu, şefkatli ve anlayışlı; sadece %22.0’ı kendisini otoriter ve anlayışsız olarak görmektedir. Araştırmada yaşlıların hayat memnuniyeti ve en büyük korkusu da belirlenmiştir. Yaşlılar, yüksek oranda (%74.4) hayatlarından memnun

olduklarını belirtmişlerdir. Ancak yaşam memnuniyeti kavramının dini inançlar ve buna bağlı şekillenen kadercilik olgusundan da ayrı düşünmemek gerekmektedir. Yaşlıların %58.0'ı da en büyük korkularının muhtaçlık (elden ayaktan düşmek) olduğunu dile getirmiştir. Benzer şekilde, Sivas'ın Zara İlçesinde yapılan bir çalışmada (Güler ve ark., 2016) da yaşlıların en büyük korkusu “elden ayaktan düşmek ve bakıma muhtaç olmak” şeklinde saptanmıştır. Yaşlılara gençlerin yaşlılık algıları ile düşünceleri de sorulmuştur. Yaşlıların bu konuyla ilgili bakış açıları genellikle olumludur. Örneğin, yaşlıların bazıları, gençlerin yaşlılık algılarını olumlu veya olumsuz olarak genellemenin yanlış olduğunu, ilişkilerin karşılıklı olduğunu ve yetiştirilme tarzına bağlı olarak farklılık gösterdiğini, dolayısıyla kişiden kişiye değiştiğini dile getirmişlerdir. Araştırmada, yaşlıların demografik özelliklerine göre yaşlılık algısının değişip değişmediğini belirlemek amacıyla açık uçlu sorularla analizler yapılmıştır. Buna göre “Yaşlılık denince ilk aklına gelen şey”, ifadesine yönelik ikili analizlerde cinsiyete ve sağlık sorunu değişkenlerine göre anlamlı farklılık ($p<0,05$) söz konusudur. Değişkenler sıra ortalamasına göre incelendiğinde kadınların (322.15) erkeklere ve sağlık sorunu olanların (321.82) olmayanlara göre ifadeyle ilgili düşünceleri daha olumsuz olarak belirlenmiştir. Çoklu analizlerde de tüm değişkenler arasında anlamlı farklılık ($p>0,05$) bulunmaktadır. Çoklu değişkenler sıra ortalamasına göre incelendiğinde 85 yaş ve üzeri (376.95), okur-yazar olmayan (361.29), boşanmış (384.39), 13-19 yaş aralığında evlenen (322.02) ve yaşlılık aylığıyla geçinen (348.43) yaşlıların ifadeyle ilgili düşüncesinin daha olumsuz olduğu anlaşılmaktadır. Araştırmada yaşlıların yaşlılık algısını

belirlemek amacıyla sorulan “Yaşlı kime denir?” ifadesiyle ilgili ikili analizlerde ise cinsiyete göre anlamlı bir farklılık ($p>0,05$) bulunmazken sağlık sorunu değişkenine göre anlamlı farklılık ($p<0,05$) bulunmaktadır. Sağlık sorunu değişkenin sıra ortalaması incelendiğinde sağlık sorunu olanların (321.01) olmayanlara göre düşüncelerinin farklılık gösterdiği anlaşılmaktadır. Çoklu analizlerde de yaş grupları, eğitim düzeyi, medeni durum ve ilk evlilik yaşı değişkenleri, anlamlı bir farklılık ($p>0,05$) göstermezken geçim kaynağı değişkenine göre anlamlı farklılık ($p<0,05$) söz konusudur. Geçim kaynağı değişkeni, sıra ortalamasına göre incelendiğinde yaşlılık aylığıyla geçinenlerin (337.45) ifadeyle ilgili düşüncesinin daha olumsuz olduğu anlaşılmaktadır. Araştırmada yaşlılara yöneltilen açık uçlu sorulardan bir diğeri de yaşlıların hayat memnuniyetini belirlemeye yöneliktir. Bu ifadeyle ilgili ikili ve çoklu analizlerde değişkenlerin tamamı anlamlı farklılık ($p<0,05$) göstermektedir. İkili analiz sonuçlarına göre anlamlı farklılık bulunan değişkenlerin sıra ortalaması incelendiğinde kadınların (327.75) ve sağlık sorunu olanların (327.91) hayatından memnun olmadığı anlaşılmaktadır. Çoklu analizlerin sıra ortalamasına göre de 85 ve üzeri yaş grubundaki yaşlıların (444.04) yanı sıra okur-yazar olmayan (363.99), eşi vefat eden (363.62), 13-19 yaş aralığında evlenen (319.18) ve yaşlılık aylığı ile geçinen (373.06) yaşlıların hayatlarından memnun olmadığı söylenebilir. Araştırmada ayrıca, yaşlıların hayat memnuniyetinin yaş gruplarına göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla Tamhane's T2 analizi yapılmıştır. Analiz sonuçlarına göre tüm yaş grupları arasında anlamlı farklılık ($p<0,05$)

bulunmuştur. Araştırmada yaşlıların kendi düşüncesine göre yaşlılık kavramını tanımlaması da istenmiştir. Alınan cevaplara göre yapılan ikili analizlerde, cinsiyet ve sağlık sorunu değişkenlerine göre anlamlı farklılık ($p<0,05$) bulunmaktadır. Anlamlı farklılık bulunan değişkenlerin sıra ortalaması incelendiğinde kadınların (322.40) erkeklere ve sağlık sorunu olanların (331.59) olmayanlara göre görüşlerinin farklılık gösterdiği anlaşılmaktadır. Çoklu analizlerde ise yaş grupları, eğitim düzeyi, ilk evlilik yaşı ve geçim kaynağı değişkenlerine göre anlamlı farklılık ($p<0,05$) bulunurken medeni durum değişkenine göre anlamlı farklılık ($p>0,05$) bulunmamaktadır. Araştırmada ayrıca, yaşlılık kavramının tanımıyla ilgili yaş grupları arasında farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla Tamhane's T2 analizi yapılmıştır. Analiz sonuçlarına göre 65-74 ve 85+ yaş grubu arasında anlamlı farklılık ($p<0,05$) bulunurken diğer yaş grupları arasında anlamlı farklılık ($p>0,05$) bulunmamaktadır. Araştırmada yaşlıların kendisiyle ilgili düşüncesine göre yapılan ikili analizlerde, cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık ($p<0,05$) bulunurken sağlık sorunu değişkenine göre anlamlı farklılık ($p>0,05$) bulunmamaktadır. Cinsiyet değişkeninin sıra ortalamasından erkek

yaşlıların (363.52) kadın yaşlılara göre kendisiyle ilgili düşüncesinin daha olumsuz olduğu anlaşılmaktadır. Diğer yandan çoklu analizlerde yaş grupları, medeni durum ve geçim kaynağı değişkenleri anlamlı bir farklılık ($p>0,05$) göstermezken eğitim düzeyi ve ilk evlilik yaşı değişkenleri anlamlı farklılık ($p<0,05$) göstermektedir. Araştırmada, 5'li Likert Ölçeğiyle de yaşlıların yaşlılık algısı belirlenmeye çalışılmıştır. Ölçekte yer alan 14 ifade için yaşlılardan her bir ifadeyi “Katılıyorum, Kısmen Katılıyorum, Katılmıyorum, Bilmiyorum ve Fikrim Yok” seçeneklerinden biriyle cevaplama istenmiştir. Ölçekte yer alan ilk dört ifade yaşlıların olumlu algılarını ölçmeye yönelik olup diğer 10 ifade de olumsuz algılarını ölçmeye yöneliktir. Buna göre “Yaşlılık olgunluktur.” ifadesine yaşlıların %99.5'i katılıyorum cevabını verirken “Yaşlılık muhtaçlıktır.” ifadesine çoğu (%97.6) katılıyorum veya kısmen katılıyorum cevabını vermiştir. Araştırma bulgularına göre yaşlıların çoğunun (%97.2) yaşlılığı sorun olarak gördüğü de söylenebilir (Çizelge 2). Ayrıca araştırmada “Yaşlı olmanın en güzel ve en kötü yanı” ifadesiyle ilgili yaşlıların görüşleri de belirlenmiştir. Sorular kadın, erkek ayrımı gözetilmeden tüm yaşlılara sorulmuştur.

Çizelge 2. Yaşlıların yaşlılık algısı ile ilgili 5’li likert ölçeğindeki ifadelere katılma durumları

Yaşlılık, bir insanın başına gelebilecek en iyi şeydir.								Yaşlılık, sorun demektir.					
		1	2	3	4	5	Toplam	1	2	3	4	5	Toplam
Erkek	Sayı	16	215	24	0	0	255	103	144	8	0	0	255
	%	6.3	84.3	9.4	0.0	0.0	100.0	40.4	56.5	3.1	0.0	0.0	100.0
Kadın	Sayı	27	319	21	0	0	367	164	194	9	0	0	367
	%	7.4	86.9	5.7	0.0	0.0	100.0	44.7	52.9	2.5	0.0	0.0	100.0
Toplam	Sayı	43	534	45	0	0	622	267	338	17	0	0	622
	%	6.9	85.9	7.2	0.0	0.0	100.0	42.9	54.3	2.7	0.0	0.0	100.0
Yaşlılık, bilgelik demektir.								Yaşlılık, hayattan çekilmektir.					
Erkek	Sayı	1	4	250	0	0	255	7	102	146	0	0	255
	%	0.4	1.6	98.0	0.0	0.0	100.0	2.7	40.0	57.3	0.0	0.0	100.0
Kadın	Sayı	0	3	364	0	0	367	11	177	179	0	0	367
	%	0.0	0.8	99.2	0.0	0.0	100.0	3.0	48.2	48.8	0.0	0.0	100.0
Toplam	Sayı	1	7	614	0	0	622	18	279	325	0	0	622
	%	0.2	1.1	98.7	0.0	0.0	100.0	2.9	44.9	52.3	0.0	0.0	100.0
Yaşlılık, olgunluk demektir.								Yaşlılık hastalık demektir.					
Erkek	Sayı	253	2	0	0	0	255	99	151	5	0	0	255
	%	99.2	0.8	0.0	0.0	0.0	100.0	38.8	59.2	2.0	0.0	0.0	100.0
Kadın	Sayı	366	1	0	0	0	367	168	192	7	0	0	367
	%	99.7	0.3	0.0	0.0	0.0	100.0	45.8	52.3	1.9	0.0	0.0	100.0
Toplam	Sayı	619	3	0	0	0	622	153	381	88	0	0	622
	%	99.5	0.5	0.0	0.0	0.0	100.0	24.6	61.3	14.1	0.0	0.0	100.0
Yaşlılık, huzur demektir.								Yaşlılık ölüme yaklaşmaktır.					
Erkek	Sayı	0	0	107	143	5	255	61	152	42	0	0	255
	%	0.0	0.0	42.0	56.1	2.0	100.0	23.9	59.6	16.5	0.0	0.0	100.0
Kadın	Sayı	0	0	138	222	7	367	92	229	46	0	0	367
	%	0.0	0.0	37.6	60.5	1.9	100.0	25.1	62.4	12.5	0.0	0.0	100.0
Toplam	Sayı	0	0	245	365	12	622	153	381	88	0	0	622
	%	0.0	0.0	39.4	58.7	1.9	100.0	24.6	61.3	14.1	0.0	0.0	100.0
Yaşlılık, bir insanın başına gelebilecek en kötü şeydir.								Yaşlılık, dışlanmak demektir.					
Erkek	Sayı	11	21	223	0	0	255	0	24	231	0	0	255
	%	4.3	8.2	87.5	0.0	0.0	100.0	0.0	9.4	90.6	0.0	0.0	100.0
Kadın	Sayı	11	34	322	0	0	367	0	45	322	0	0	367
	%	3.0	9.3	87.7	0.0	0.0	100.0	0.0	12.3	87.7	0.0	0.0	100.0
Toplam	Sayı	22	55	545	0	0	622	0	69	553	0	0	622
	%	3.5	8.8	87.6	0.0	0.0	100.0	0.0	11.1	88.9	0.0	0.0	100.0
Yaşlılık, eksiklik demektir.								Yaşlılık, yalnızlık demektir.					
Erkek	Sayı	9	87	159	0	0	255	49	196	10	0	0	255
	%	3.5	34.1	62.4	0.0	0.0	100.0	19.2	76.9	3.9	0.0	0.0	100.0
Kadın	Sayı	10	143	214	0	0	367	107	248	12	0	0	367
	%	2.7	39.0	58.3	0.0	0.0	100.0	29.2	67.6	3.3	0.0	0.0	100.0
Toplam	Sayı	19	230	373	0	0	622	156	444	22	0	0	622
	%	3.1	37.0	60.0	0.0	0.0	100.0	25.1	71.4	3.5	0.0	0.0	100.0
Yaşlılık, ihtiyaç demektir.								Yaşlılık, aileye ve topluma yük olmak demektir.					
Erkek	Sayı	131	117	7	0	0	255	11	207	37	0	0	255
	%	51.4	45.9	2.7	0.0	0.0	100.0	4.3	81.2	14.5	0.0	0.0	100.0
Kadın	Sayı	194	165	8	0	0	367	22	306	39	0	0	367
	%	52.9	45.0	2.2	0.0	0.0	100.0	6.0	83.4	10.6	0.0	0.0	100.0
Toplam	Sayı	325	282	15	0	0	622	33	513	76	0	0	622
	%	52.3	45.3	2.4	0.0	0.0	100.0	5.3	82.5	12.2	0.0	0.0	100.0

1- Katılıyorum, 2- Kısmen Katılıyorum, 3- Katılmıyorum, 4- Bilmiyorum, 5- Fikrim Yok

Örneğin, “kadın yaşlı olmanın en güzel veya en kötü yanı” erkek yaşlılara; “erkek yaşlı olmanın en güzel veya en

kötü yanı”, kadın yaşlılara da sorulmuş ve Çizelge 3’te yaşlıların bu ifadeyle ilgili görüşlerine yer verilmiştir.

Cizelge 3. Kadın ve erkek yaşlıların yaşlılığın en güzel ve en kötü yanı ile ilgili düşünceleri

Kadın Yaşlı Olmanın En Güzel Yanı	Erkek Yaşlı Olmanın En Güzel Yanı
İbadete zaman ayırabilmek, öbür dünyaya hazırlanabilmek.	İbadete zaman ayırabilmek, öbür dünyaya hazırlanabilmek.
Çocuklarının istikbalini kazandırıp onların iyi günlerini görmek.	Çocuklarının iyi günlerini görmek.
Torun sahibi olmak, torun sevmek.	Torun sahibi olmak, torun sevmek.
Çocuklarının yanında rahat kalabilmek, onları başına toplayabilmek.	Rahatlık, maddi sorumlulukların azalması.
Sosyal ilişkilerini devam ettirebilmek.	Özgürlük, kararlarını istediği gibi verebilmesi.
Tecrübeleriyle gençlere faydalı olmak.	Tecrübeleriyle gençlere faydalı olmak (Olgunluk).
Çocuklarından ve gençlerden saygı görmek.	Çocuklarından ve gençlerden saygı görmek.
Özgürlük, sorumlulukların azalması.	Güzel yanı yok.
Güzel yanı yok.	
İşlerini yapabileme bakımından erkeklerden daha bağımsız olmak.	
Kadın Yaşlı Olmanın En Kötü Yanı	Erkek Yaşlı Olmanın En Kötü Yanı
Sağlık sorunlarının artması.	Sağlık sorunlarının artması.
İşlerini yapamaz hale gelmek / güçsüzlük.	Eskisi gibi sözünün dinlenmemesi, otorite kaybı.
Her işten elini çekmek.	İnsan ilişkilerinin azalması, yalnızlık, kimsesizlik.
Ekonomik problemleri çözememek.	Her işten elini çekmek, eşine bile yardımcı olamaz hale gelmek.
Muhtaç olmak, elden ayaktan düşmek.	Kendine yeterli olamamak, sorunlarını kızına bile söyleyememek.
Yalnızlık, kimsesizlik, çaresizlik.	İş göremez hale gelmek, muhtaçlık, güçsüzlük.
Eğitim eksikliğine bağlı olarak ihtiyaçlarını karşılamada zorlanmak.	Herkesin yanında rahat kalamamak.
Söz hakkı olmaması, saygı ve değer görmemek.	Ekonomik yetersizlik.
Evladının, akranlarının, akrabalarının ölümünü görmek.	Çaresizlik, amaçsızlık.
Çocuklarının hasretini çekmek zorunda kalmak.	Evladının, akranlarının, akrabalarının ölümünü görmek.

SONUÇ

Demografik dönüşüm sürecinde olan Türkiye’de kentleşme, kırdan kente göç ve yaşlı nüfusun ağırlıklı olarak kırsal bölgelerde kalması gibi sebepler; kırsal yaşlanma konusunun önemini ve bu konuyla ilgili araştırma yapma ihtiyacını ortaya çıkarmaktadır. Kırsal alanda yaşayan yaşlılar; sosyal olanaklardan uzak olmaları, sosyal hizmetler ve sağlık hizmetlerinden yeterince faydalanamamaları nedeniyle kentte yaşayan yaşlılara göre daha dezavantajlıdır. Ayrıca, kırsal alanda yaşayan erkek ve kadın yaşlıların eğitim düzeyine göre erkekler lehine farklılık söz konusu olup araştırma bulgularına göre de kadın yaşlıların erkek yaşlılara göre eğitim düzeyi oldukça düşük bulunmuştur. Bu da eğitim bileşeni

bakımından, köylerdeki yaşlı kadınların (özellikle 85+) erkek yaşlılara göre daha dezavantajlı olduğunu göstermektedir. Başka bir ifadeyle yaşlıların çoğu eğitim olanaklarına erişemedikleri için eğitimsiz kalmaya mahkum edilmiştir. Özellikle kırsal kesimde eğitim olanaklarından mahrum kalan ve gençken bir meslek sahibi olamayan kadınlar; yaşlandıklarında da herhangi bir ekonomik güvenceye sahip olmadığı için ekonomik bakımdan zorluk yaşamakta; dolayısıyla çocuklarına, akrabalarına veya sosyal yardımlara muhtaç kalmaktadır. Bulgulara göre ekonomik bakımdan yaşanan zorlukların yanı sıra özellikle de kadın yaşlıların sağlık sorunu bakımından da dezavantajlı olduğu söylenebilir. Sağlık sorunu ve ekonomik

sorunların yanı sıra temizlik, kişisel bakım ve ulaşım sorunu, sağlık hizmetlerinin köye gelmemesi, başkalarına muhtaç olma, vd. sorunlar; yaşlıların yaşam kalitesini ve yaşlılık algısını olumsuz etkilemektedir. Dolayısıyla araştırma kapsamındaki yaşlıların, yaş grupları (özellikle ileri yaştakilerin) ve cinsiyete göre değişmekle birlikte, yaşlılık algısı genellikle olumsuz olarak belirlenmiştir. Diğer yandan yaşlıların yaşlılık algısı; sağlık durumu, gelir ve eğitim düzeyi, medeni durum ve ilk evlilik yaşına göre de değişiklik göstermektedir. Kadınların erkeklere, sağlık sorunu olanların olmayanlara, gelir ve eğitim düzeyi düşük olanın yüksek olana göre yaşlılık algısı daha olumsuzdur. Bu olumsuz algı, yaşlılara sorulan “kadın ya da erkek yaşlı olmanın en kötü yanı” sorusuna verilen cevaplardan da anlaşılmaktadır. Örneğin, kadın yaşlılar için bu ifadeyle ilgili bazı cevaplar; işlerini yapamaz hale gelmek, ekonomik problemlerini çözememek, yalnızlık, çaresizlik, yakınlarının vefatını görmek, saygı görmemek, muhtaç olmak, vd. olarak belirlenmiştir. Erkek yaşlılar için de otorite kaybı, insan ilişkilerinin azalması, kendine yeterli olamamak, muhtaçlık, güçsüzlük, ekonomik yetersizlik, çaresizlik, amaçsızlık, vd. olarak belirlenmiştir. Dolayısıyla araştırmada, yaşamdaki olumsuzlukların yaşlıların yaşlılık algısını da değiştirdiği belirlenmiştir. Yaşlıların olumsuz yaşlılık algısını değiştirebilmek için genç kuşaklarla iletişimlerini güçlendirmek, onları sosyal ve eğitsel aktivitelere yönlendirmek, onlara sorumluluk verilerek yaşam deneyimi ve bilgi birikimlerinin yanı sıra üretim kapasitelerinden yararlanabilecek ortamlar oluşturmak, özetle yaşlılara işe yaradıkları hissini yaşatacak eylemlerle onları hayata dahil etmek gerekmektedir. Bunlar için de Devletin tüm

kurumlarının, üniversitelerin, sivil toplum örgütlerinin, aile üyelerinin, başka bir ifadeyle tüm toplumun harekete geçmesi gerekmektedir. Çünkü, her bir yaşlının vefatıyla hayat tecrübesi ve bilgi birikimiyle bir tarih de silinmektedir. Dolayısıyla onlar sağken onların hayatını kolaylaştıracak ve yaşamlarını anlamlı kılacak her türlü ihtiyaçlarını karşılamak için toplumun tüm unsurlarının iş birliğine ihtiyaç duyulmaktadır. Ayrıca toplumsal yaşlanma, ülkemizde son yıllarda fark edilen ve yeterli hazırlık yapılmayan bir konu olduğu için bu alanda kapsamlı politikaların belirlenmesine ihtiyaç vardır. Dolayısıyla yaşlılara yönelik politikaların oluşturulmasında, yaşlıların çok boyutlu sorunlarının ve ihtiyaçlarının belirlenmesi de önem taşımaktadır. Bu yüzden, özellikle kırsal alanda yaşayanlar olmak üzere tüm yaşlıların sorunlarını belirleyecek farklı disiplinlerin bilimsel çalışmalarına ve yol göstericiliğine ihtiyaç bulunmaktadır.

ACIKLAMA

Bu makale, Çukurova Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Birimi tarafından desteklenen, “Kırsal Alanda Yaşlılık: Osmaniye İli Kadirli İlçesi Örneği” isimli doktora tez projesinin (Proje No: 12809) verilerinden yararlanılarak hazırlanmıştır.

KAYNAKLAR

Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları, 2021. (2022, Şubat). Türkiye İstatistik Kurumu Haber Bülteni, 45500. Erişim adresi: <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Adrese-Dayalı-Nüfus-Kayıt-Sistemi-Sonuçları-2021-45500&dil=1>

- Alaydın, N., N. 2019. Türkiye’de lisansüstü tezlerde yaşlılık çalışmaları: bir içerik analizi çalışması. Yaşlı Sorunları Araştırma Dergisi (YSAD), 12(1): 60-72.
- Arpacı, F. 2005. Farklı boyutlarıyla yaşlılık. Türkiye İşçi Emeklileri Derneği Eğitim ve Kültür Yayınları, Ankara.
- Bulduk, E. Ö. 2014. Yaşlılık ve toplumsal değişim. Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi, S.2.
- Ceylan, H. 2015. Yaşlılık ve refah devleti. Açılım Kitap, İstanbul.
- Çuhadar, G.,S. 2019. Türkiye’de demografik dönüşüm ve aktif yaşlanma ilişkisi: Kocaeli örneği. Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Kocaeli.
- Davran, K., M., Güler, Z., Öztornacı, B., Deniz, D., Ç. 2022. Rural Older Adult Women’s Perspective on Aging: The Case of Adana. Çukurova Tarım ve Gıda Bilimleri Dergisi (Çukurova J. Agric. Food Sci.), 37(1):38-45.
- Emiroğlu, V. 1995. Yaşlılık ve yaşlının sosyal uyumu. Şafak Matbaacılık, Ankara.
- Güler, Z. ve ark., 2015. Huzurevi köyleri: kırsal kesimde yaşlılık. TÜBİTAK Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Projelerini Destekleme Programı, Proje No. 113K515, Ankara.
- Güler, Z., Güler, N., Özsel, D. 2016. Kırsal kesimde yaşlı kadın olmak. Uluslararası Bilimsel Araştırmalar Dergisi, (1): 2.
- İçli, G., 2008. Yaşlılar ve yetişkin çocuklar. Yaşlı Sorunları Araştırma Dergisi, (1): 29-38.
- İstatistiklerle Yaşlılar, 2021. (2022, Mart). Türkiye İstatistik Kurumu Haber Bülteni, 45636. Erişim adresi: <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=İstatistiklerle-Yaslılar-2021-45636>
- Kurt, G., 2008. Türkiye’de yaşlılık olgusuna sosyolojik bir bakış (Sivas il örneği). Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyoloji Anabilim Dalı, Toplumsal Yapı ve Değişme Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi.
- Özkaptan, B., B., Kapucu, S., Akyar, İ. 2019. Yaşlılığı algılama anketi kısa formu Türkçe versiyonu: geçerlilik ve güvenilirlik çalışması. Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi, 6(3):149-157.
- Tufan, İ. ve ark., 2019. Türkiye’de Gerontoloji atlası: yaşlı yoksulluğu ve yalnızlık üzerine bulgular. Geriatrik Bilimler Dergisi / Journal of Geriatric Science, 2 (1):1-7.